

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Skötselplan för naturreservatet Vita mossen i Tidaholms kommun

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

DEL A – BESKRIVNING	4
1. Syfte	4
2. Beskrivning av området	4
2.1 Uppgifter om naturreservatet	4
2.2 Allmän beskrivning av området	5
2.3 Områdets bevarandevärden	6
2.4 Övrig bebyggelse och anläggningar	6
DEL B – SKÖTSEL	7
3. Skötsel och bevarandemål	7
3.1 Utgångspunkter vid indelning av skötselområden	7
3.2 Utgångspunkter för bevarandemål	7
3.3 Skötselområden med mål och åtgärder	8
3.4 Bevarandemål för arter	9
4. Friluftsliv	9
5. Gränsmarkering	9
6. Uppföljning	10
6.1 Uppföljning av skötselåtgärder	10
6.2 Uppföljning av bevarandemål och gynnsamt tillstånd	10
6.3 Revidering av skötselplanen	10
7. Sammanfattning av planerad förvaltning	10
8. Referenser	11

BILAGOR

- 3a Karta över skötselområden
- 3b Karta över anläggningar
- 3c Karta över naturtyper
- 3d Karta över Natura 2000-habitat

Inledning

Skötselplanen beskriver vad som ska göras i naturreservatet, när och hur ofta det ska göras. Den fastställer också vad som är viktigast att göra om reservatsförvaltaren, d v s den som är ansvarig för naturreservatets skötsel, behöver prioritera. Förutom reservatsförvaltaren vänder sig skötselplanen till markägaren och andra intressenter.

Naturreservatets syften styr vilka föreskrifter (regler) som gäller i naturreservatet och ifall skötsel behövs för att syftena med naturreservatet ska kunna uppfyllas.

Länsstyrelsen har ett övergripande ansvar för att statligt bildade naturreservat sköts. Länsstyrelsen har också ansvar för tillsynen i statliga naturreservat. Förvaltningen kan överlåtas till andra, t.ex. Västkuststiftelsen eller den kommun där naturreservatet är beläget. De praktiska skötselåtgärderna utförs oftast av markägare, arrendatorer, entreprenörer eller andra som förvaltaren har skötselavtal med.

Skötselplanen är uppdelad i två delar, A och B. Den första delen är en beskrivande del. Där anges bland annat naturreservatets syften och vilka natur- och bevarandevärden som finns i naturreservatet. Den andra delen av skötselplanen beskriver naturreservatets bevarandemål och hur naturreservatet ska skötas.

DEL A – BESKRIVNING

1. Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- Bevara och utveckla en värdefull naturmiljö i form av naturskogsartad tall- och barrblandskogg (Natura 2000-habitat: västlig taiga, 9010).
- Strukturer som varierande trädålder, trädslagssammansättning och död ved ska förekomma i för skogsmiljöerna riklig omfattning.

Syftet ska tryggas genom att:

- Skogen lämnas till fri utveckling.

2. Beskrivning av området

2.1 Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Naturreservatet Vita mossen
Beslutsdatum:	2010-11-01
Areal:	17,2 ha
Ekonomisk karta:	7D9j
Lägesbeskrivning:	Ca: 7,5 km sydost om tidaholm
Län:	Västra Götaland
Kommun:	Tidaholm
Socken:	Daretorp
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Västra Götaland
NVR ID :	2014894
Natura 2000-beteckning:	-
Naturgeografisk region:	Skogslandskapet i Tiveden - Tylöskogen - Kolmården
Typindelning enligt vattendirektivet:	Sydväst, söder om norrlandsgränsen, inom vattendelaren till Västerhavet, under 200 möh

Tabell 1: Markslag och naturtyper som ska rapporteras till Naturvårdsverket. Målarealerna är de som förväntas efter eventuella restaurerings- och skötselåtgärder.

¹ Kartering av skyddade områden (KNAS), (Naturvårdsverket 2003)

Markslag och Naturtyp	Areal år 2009 (ha)	Målareal (ha)
Barrskog:		
Tallskog ¹	0,75	0,75
Barrblandskog ¹	11,36	13,66
Lövblandade barrskogar ¹	2,78	2,78
Ungskog/plantskog	2,3	0

Kod	Natura 2000-habitat	Areal år 2009 (ha)	Målareal (ha)
9010	Västlig taiga	14,14	14,14

2.2 Allmän beskrivning av området

Området består mestadels av ett orört gammalt och högstammigt barrblandskogsområde. Norra delen är inte brukad på senare tid, och det enda som skvallrar om tidigare skogsbruk är ett fåtal gamla mossiga stubbar. Träden är gamla, ca 130 år, senvuxna och det finns gott om död ved i olika former. Inslaget av lövträd är mycket litet i norr. Föryngringen av tall är nästan obefintlig i dagsläget. Även granföryngringen är mycket begränsad och förekommer endast i vissa mindre områden. Markvegetationen är risartad och domineras av blåbär med inslag skvattram m.m. I fuktiga partier växer kraftiga mossmattor bestående av div. vitmossor samt hus- och väggmossa m.m.

Reservatet hyser flera källor. Två källbäckar rinner genom reservatet i nord-sydlig riktning. Båda källbäckarna är klassade som nyckelbiotoper och hyser många signalarter bl.a. Dunmossa, Källmossa (*philonotis sp*), Stor revmossa, Kamtuffmossa samt Rödgul trumpetsvamp.

Centralt i reservatet finns ett mindre bestånd av planterad granskog. Som trots sin relativt unga ålder har börjat självgallras. Även ett mindre område längs reservatets nordöstra kant utgörs av planterad yngre barrskog.

Söder om granplanteringarna ökar inslaget av löv till < 30%, och markvegetationen mer gräsartad. Här finns också en riklig granföryngring.

Allra längst ner i söder består skogen av en gles tallskog med som i likhet med sin omgivning utgörs av brukad skog. Dock är åldern på beståndet något högre än bestånden utanför reservatet och dessutom finns en mindre skyddszon lämnad mot bäcken.

2.3 Områdets bevarandevärden

Reservatets viktigaste bevarandevärden är knutna till gammal barrskog, och orörda bäckmiljöer. Området ingår i Myrskyddsplan för Sverige.

2.3.1 Biologiska bevarandevärden

Området har höga naturvärden knutna till åldrig naturskogsartad barrskog. Skogen i norr är i princip helt opåverkad av skogsbruk och har utvecklat många gamla träd och död ved. Den döda veden är av stor betydelse för många vedlevande insekter. De orörda källflödena och bäckarna är av stort värde för akvatiska insekter och hyser också en sällsynt mossflora.

Tabell 3. Förekomst av

- signalarter (S), arter som används för att lokalisera och urskilja skogar med höga naturvärden (Skogsstyrelsen, Nitare 2000)
- rödlistade arter uppdelade enligt Artdatabankens kategorier: Försvunnen (RE); Akut hotad (CR); Starkt hotad (EN); Sårbar (VU); Missgynnad (NT); Kunskapsbrist (DD), (Gärdefors 2005)

Art	Kategori	Skötse- lomr.	Källa
Mossor			
Dunmossa, (<i>Trichocolea tomentella</i>)	S, NT	1	MA
Källmossa (<i>philonotis sp.</i>),	S	1	MA
Stor revmossa (<i>Bazzania trilobata</i>)	S	1	MA
Kamtuffmossa (<i>palustriella commutata</i>)	S	1	MA
Svampar			
Rödgul trumpetsvamp.(<i>Cantharellus auro- ra</i>)	S	1	MA

MA= Malin Andersson,

2.3.2 Geovetenskapliga bevarandevärden

Reservatet hyser inga anmärkningsvärda geovetenskapliga bevarandevärden.

2.3.3 Kulturhistoriska bevarandevärden

Inga fornlämningar eller kulturhistoriska lämningar finns dokumenterade i området.

2.3.4 Friluftslivsvärden

Inga stigar eller vägar finns i området. Avståndet till närmaste skogsbilväg är inte mer än 100m men terrängen är tät och svårgenomtränglig varför området får betraktas som svårtillgänglig och av föga betydelse för friluftslivet.

2.4 Övrig bebyggelse och anläggningar

En luftledning för el går genom reservatets södra del. I övrigt finns inga anläggningar eller bebyggelse.

DEL B – SKÖTSEL

3. Skötsel och bevarandemål

3.1 Utgångspunkter vid indelning av skötselområden

Indelning av skötselområden utgår från skötselbehovet. Naturreservatet är indelat i 1 skötselområde.

Skötselområdena är:

1. Barrskog.

Inom skötselområdet förekommer flera naturtyper. I skötselområdena kan det även finnas Natura 2000-naturtyper (se tabell 2). Naturtyperna och Natura 2000-naturtypernas avgränsningar framgår av bilagorna 3c och 3d

3.2 Utgångspunkter för bevarandemål

Uppföljningsbara bevarandemål fungerar som indikatorer i uppföljningsarbetet. Uppföljningen görs bland annat för att utvärdera skötseln i naturreservatet.

3.3 Skötselområden med mål och åtgärder

Skötselområde 1

Delområde	Areal (ha)
1	17,2
Summa	17,2

Naturtyp	Areal år 2009 (ha)	Målareal (ha)
Tallskog ¹	0,75	0,75
Barrblandskog ¹	11,36	13,66
Lövblandade barrskogar ¹	2,78	2,78
Ungskog/plantskog	2,3	0

Natura 2000-naturtyp	Areal år 2009 (ha)	Målareal (ha)
Västlig taiga (9010)	14,14	14,14

Beskrivning:

Skötselområdet består av naturskogsartad barrblandskog och mindre partier med brukad gran- och tallskog.

Bevarandemål:

Området skall bestå av naturskogsartad blandbarrskog med bitvis inslag av löv. Det skall finnas en åldersvariation i trädskiktet, kontinuerlig och rik tillgång på gamla träd samt rikligt med liggande och stående död ved.

- Arealen västlig taiga, 9010, ska vara 14,14 ha.
- Relationen död/levande ved skall vara minst 1/5

Engångsåtgärder:

Inga

Underhållsåtgärder:

Området lämnas att utvecklas fritt. Om intresse och möjlighet skulle uppstå i framtiden att införa skogsbete på marken bör detta kunna tillåtas. Innan skogsbete införs skall dock nötkreaturens påverkan på vattenkvaliteten utredas och samråd bör hållas med Tidaholms kommun. Detta eftersom området ligger inom skyddsområde för Tidaholms vattentäkt.

3.4 Bevarandemål för arter

De i reservatet förekommande signalarterna (tabell 3) och/eller rödlistade arter skall ha stabila eller ökande populationer.

Åtgärder

Om uppföljning av bevarandemålen visar vikande populationer för de inom området förekommande signalarterna eller de eventuella rödlistade arterna får artspecifika skötselinsatser genomföras.

4. Friluftsliv

Karta med informationsskylt och stigsystem finns i bilaga 3b.

Bevarandemål:

2 väl underhållna informationsskyltar skall finnas på den plats som markerats på karta i bilaga 3b.

Engångsåtgärder:

Informationstavlor ska sättas upp på de platser som är markerade på karta i bilaga 3b. Tavlorna ska utföras enligt svensk standard och naturvårdsverkets anvisningar Att skylta skyddad natur. De ska bland annat innehålla karta över reservatet samt beskriva dess syfte, bevarandevärden och gällande föreskrifter för allmänheten. En engelsk text eller en engelsk sammanfattning ska finnas.

Underhållsåtgärder:

Informationstavlorna ska tillses regelbundet och underhållas vid behov av förvaltaren.

5. Gränsmarkering

Reservatets gräns ska märkas ut i fält. Gränsmarkeringar ska utföras enligt Naturvårdsverkets anvisningar ”Att skylta skyddad natur”.

6. Uppföljning

6.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Skötselåtgärder som utförs i reservatet bör dokumenteras av den som utför åtgärden. Av dokumentationen bör framgå:

- åtgärd
- plats (skötselområde)
- kostnad
- tidpunkt
- utförare

Åtgärder av restaureringskaraktär bör dokumenteras med foto före och efter åtgärd.

6.2 Uppföljning av bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske med de metoder som används inom miljöövervakning nationellt eller regionalt eller i samband med Natura 2000-uppföljningen. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i skötselplanen uppfylls och att skötseln fungerar. Uppföljningen kommer vara en viktig hjälp för förvaltarens planering av skötselarbetet.

6.3 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras när uppföljningen indikerar att det behövs.

7. Sammanfattning av planerad förvaltning

Förvaltningen av naturreservatet Vita Mossen bekostas av staten

Tabell 4. Sammanfattning och prioritering av skötselplanens åtgärder. Prioritering inom intervall 1-3 där 1 är högsta prioritet att genomföra.

Åtgärd	Skötselområde	När/intervall	Prioritet
Gränsmarkering	1	Efter beslut	1
Informationsskylt	1	Efter beslut	1
Uppföljning av bevarandemål	1	Vart 10:e år	2

8. Referenser

Allmänna referenser

Gärdenfors, U. (red.). 2005. Rödlistade arter i Sverige 2005 – The 2005 red List of Swedish Species. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Naturvårdsverket, 2003. Att skylta skyddad natur. Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2006. Myrskyddsplan för Sverige - huvudrapport över revidering 2006. Rapport 5667, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.), 2000. Signalarter - indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.

Referenser specifikt för detta naturreservat

Naturvårdsverket 2004, Skyddsvärda statliga skogar – Götaland. Rapport 5340